

ват страх да не им вземат дъщерите за жени. Бургуджиите за тях са само заможни фичири, може би малко по-добри от останалите.

При бургуджиите с уважение се ползват тракийските калайджии, които пазят циганските традиции. Може да уважават и някои от кардарашите, защото са богати.

За лингурите тракийските калайджии са „най-културните, те са хубави хора – търкат се, мажат се, продават се...”, гребенарите са опасни, крадат коне, а кошничарите са кротки.

Кардарашите наричат презрително „черни мухи” /„кале макя”/ живеещите в гр. Шабла команеши, а всички уседнали цигани са цуцумани. А наименованието калдараша/ кардараша им е дадено от останалите цигани/ роми, което те приемат за публична употреба, без това да измества тяхното обобщаващо самонаименование „Рром цъганяк” в смисъл „истински Рома”.

За тракийските калайджиите (които се самоназовават влахоря) всички останали са фичири (мръсни, бедни) и те влагат в това название негативен смисъл (с фичири биват определяни като цяло всички „не-наши, чужди” цигански групи, които винаги са „по-долни”). В редица селища обаче могат да се открият случаи, когато уседнали цигани/ роми (или поне част от тях) използват диалекти от старовлашката група, което предизвиква удивлението на тракийските калайджии: „Защо те казват за себе си, че са влахоря, но влахоря сме ние, а те са фичири... нищо, че говорят почти като нас, пак има разлика..., това си е нашият език, нашият е истинския, а не техния”. Кардарашите наричат валаеши. Те не обичат сръбските цигани, защото крадат, а демирджиите „не са от нашите, но са много работливи”.

За бургуджиите всички уседнали цигани/ роми са мюсюлмани.

Старозагорските фичери казват за сръбските цигани „загунджии – крадливи са, заможни са, винаги искат да се поставят над останалите. При тях любовта я няма – женят се за пари, без да се харесват”. Градецките цигани „имат изключително елементарно държание, за тях цивилизацията не съществува, много са западнали. Различават се от останалите цигани”. Мандраджи ченгене са тези, които се ровят из смеищата и боклуците. Искайки да обидят някого от етноса, старозагорските цигани/ роми го наричат папанчо (простак).

За лахо манталитетът на фичерите е азиатски. Харесват масата, яденето, пиенето, кучеците. Те са по-находчиви, по-настоятелни, обичат властта. Тракийските калайджии са много добри, мирни хора, жените са винаги с шарени дрехи, белосани, а мъжете – с мустаци и шапки. Румънските цигани (лингурите) са много кротки, честни, трудолюбиви, кадърни. Техният нрав е различен. Не са като останалите цигани, когато имат малко пари да гледат да ги изядат и изпият.

За кърджалийските далѝта останалите казват: „Когато да идеш в махалата, мъжете все ги няма, жените все бременни. Остави ги, далѝта,